

posledních sto let nezrodilo nic, co by bylo pro komparativně pojaté dějiny středověké vídeňské univerzity přínosem?

JRÍ STOČES

Boży bojownicy. Jan Žižka i husyci w walkach z Zakonem Krzyżackim, red. Wojciech BORKOWSKI – Wojciech IWAŃCZAK, Państwowe Muzeum Archeologiczne, Warszawa 2010

151 s., ISBN 978-83-60099-36-0

Čtyři charakteristické vlaječky na obálce naznačují, že publikace *Boży bojownicy* byla vydána s podporou Visegrádských fondů. České znění titulu, *Bozi bojovníci. Jan Žižka v bojích s Křižáckým rádom* (sic!), pak napovídá, v čem spočívá úskalí podobných mnohajazyčných projektů. Pokud se omezíme na mediévistiku, již ambiciózní kniha *Visegrád 1335* doplatila na překlady z rukou neskolených historiků, kdy navíc již přeložené texty sloužily jako podklad k dalším jazykovým mutacím a chyby se tím násobily. Pokud následná korektura historiků odstranila alespoň největší poklesky, v případě předložené publikace k tomu došlo patrně jen v polštině. I tak zaráží množství faktografických chyb, úroveň překladu, alespoň do češtiny, na řadě míst znemožňuje pochopení textu. Texty jsou vždy publikovány v jazyce originálu, následovány zhruba čtvrtinovou až třetinovou verzí ve čtyřech jazykových mutacích (kromě „visegrádských“ jazyků je připojena němčina).

Pokud byla v dobách socialismu hledána „husitská internacionála“ především kvůli zdůraznění historických kořenů aktuální politické situace, nyní je důvod prostší – peníze. Nelze se ubránit dojmu, že postava Jana Žižky (i pozdějších husitských vojáků, operujících po celé středovýchodní Evropě) posloužila jen jako návnada pro získání visegrádského příspěvku. Stejnojmenná putovní výstava, která po osmi polských zastávkách dorazila do jihočeského Tábora a pak dále na Slovensko a do Maďarska, byla především oslavou polského vítězství u Grunwaldu, za niž by se nemuseli stydět ani nacionalisté 19. století. Budiž připočteno ke chvále doprovodné publikace, že silný národnostní akcent zde byl potlačen, i tak ovšem nepřináší mnoho nového. Polské příspěvky jsou povětšinou jen lépe (Wojciech Iwańczak, Wojciech Borkowski, Marek Stawski a dva články Anny Panner) či hůře (Maciej Szczepa) sepsané kompilace.

Zbylé země Visegrádu jsou zastoupeny jedním textem, přičemž se zřetelně ukazují, oproti ideji publikace i dřívějšímu pojetí, že husitské události národy uprostřed Evropy spíše odcizily, než sblížily. Dobové česko-polské vztahy shrnuje Petr Čornej a přes naznačené možné sympatie mezi oběma národy nezakrývá fakt, že hlavní motivací účasti českých vojáků v Polsku byl žold. Ideu „husitské internacionály“ pak přehodnocují Žofia Lysá a Miroslav Lysý; přibližují devastaci hornouherské země, drancování měst i prakticky nulový ohlas husitských myšlenek na Slovensku a shrnují celkem jednoznačně: „Ak sa kedysi tvrdilo, že husitská revolúcia priniesla zblíženie Čechov a Slovákov, tak musíme skonštatovať, že to bolo zrejme (bohužiaľ) naopak.“ Gabor Andras Szorenyi nastiňuje problematiku husitských vlivů v Uhrách, přičemž zvláštní pozornost věnuje hradům, které čeští bojovníci obsadili. Do čtyř mně srozumitelných jazyků je přeložena vždy jen obecná část, konkrétní nálezy, které tvoří argumentační jádro článku, zůstávají pouze v maďarštině. Zde by jeden kompletní překlad do světového jazyka bezpochyby přinesl více než čtyři zkrácené mutace.

Více než rozpačitý dojem ze sborníku *Boży bojownicy* nutí k zamyšlení nad financováním odborných projektů, které přes svou problematičnost a minimální vědecký přínos získávají značné prostředky díky vhodnému politickému krytí. Pokud v případě knihy *Visegrád 1335* bylo možné raison d'être nalézt, v případě oslavy bitvy u Grunwaldu skrze postavu Jana Žižky již méně. Ale netřeba se divit. Neporazitelný hejtmán, sám kdysi příznivec bílých koní, zde roli bílého koně sehrál.

ROBERT NOVOTNÝ

Pavel SOUKUP, Jaroslav SVÁTEK a kol., *Křížové výpravy v pozdním středověku. Kapitoly z dějin náboženských konfliktů*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2010

245 s., ISBN 978-80-7422-055-5

Pod výstižným názvem se kupodivu neskrývá konferenční sborník, byť většina příspěvků na základě konferenčních příspěvků vznikla, nýbrž tematicky ucelená publikace prezentující z větší části výsledky mezinárodního projektu, jehož garanty byly univerzita v Toulouse a Centrum mediévistických studií. Bylo by však chybou vní-